

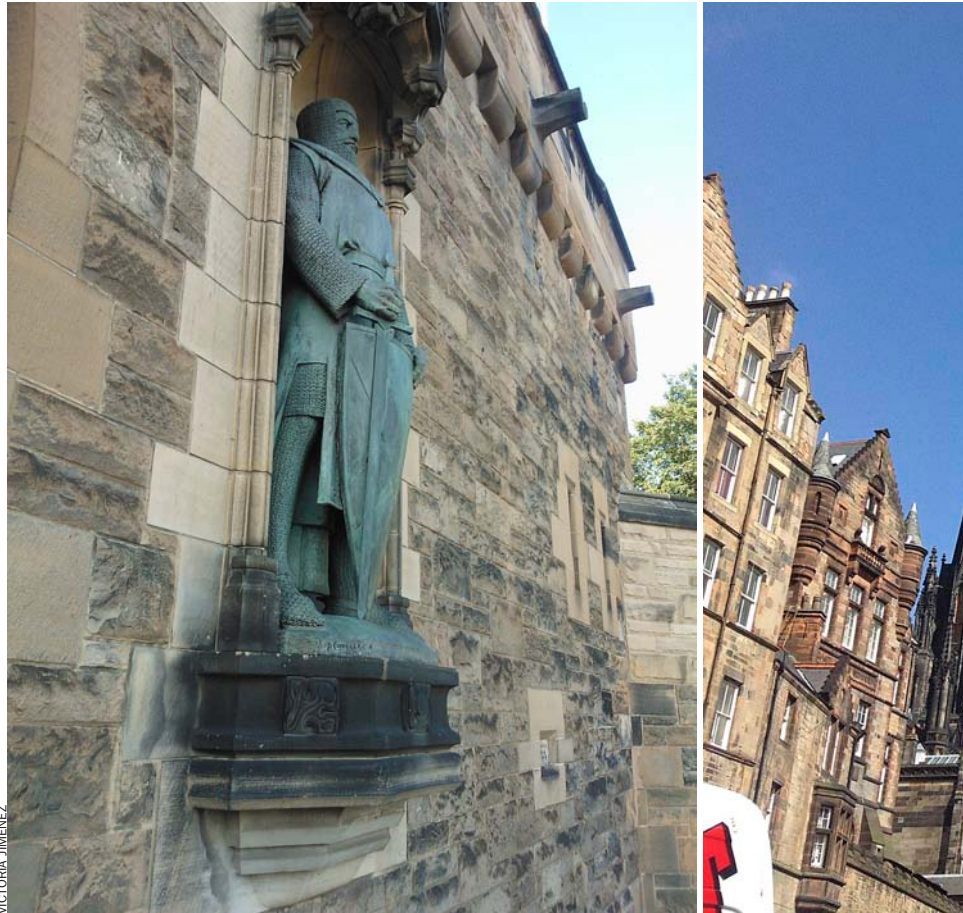
“Havia vist soldats disparar-se a les mans mentre feien la patrulla nocturna. La seua gent mai no ho va saber”, escrivia el poeta anglès Wilfred Owen durant la Primera Guerra Mundial. El tret que va enfonsar el discurs d’Alistair Darling durant el darrer gran debat de campanya la nit del 25 d’agost també va ser, per a la majoria, auto-disparat.

Els darrers mesos, el portaveu del camp unionista, ministre de Transports amb l’Administració de Blair i ministre d’Economia amb la de Brown, s’ha aferrat inexplicablement a l’argument que el Govern d’una Escòcia sobirana hauria de dir adéu a la lliura esterlina. Però quan el dilluns 25 d’agost al vespre Darling va haver d’admetre, entre esgarips de desesper polític, que els estats trien la moneda al seu albir, 4,8 milions d’espectadors de tota la Gran Bretanya i Irlanda del Nord van veure la bala figurada travessar amb netedat el peu del diputat laborista per Edimburg al Parlament de Westminster.

Entre els tripulants del servei nocturn que corre des de l’estació Victoria de Londres fins a la capital escocesa, ajocats als petits llits de l’autobús, van sorgir breus crits de celebració. Érem fàcilment l’audiència més captiva del programa emès per la cadena BBC –vuit hores i mitja de viatge, connectats a telèfons i tauletes-. D’acord amb BBC Scotland, tanmateix, no calia mesures extraordinàries: els percentatges de públic al país dels tòpics sobre gaites i whisky van superar tots els rècords anteriors en espais de contingut electoral.

Malauradament, Darling encara va clavar el dit una mica més endins de la pròpia ferida una estona després que el seu oponent, el primer ministre escocès, Alexander Salmond –de l’Scottish National Party–, va haver cantat victòria.

Darling va tractar d’explicar que, concretament, allò que un govern escocès independent no tenia assegurat era la participació en el comitè de política monetària del banc central de la lliura, a hores d’ara responsabilitat exclusiva del Banc d’Anglaterra. Aquesta afirmació va empenyar la discussió cap a un terreny encara més intractable per

VICTORIA JIMÉNEZ

William Wallace, l’heroi escocès interpretat per Mel Gibson a *Braveheart*, al castell d’Edimburg. A

Edimburg, cautelós

L’endemà del gran debat final per televisió entre l’unionisme i l’independentisme, EL TEMPS recorre la capital escocesa: el procés arriba en el moment del vot definitiu havent generat un creixent esgotament social i dubtes insalvables sobre l’economia.

als pro-Regne Unit: ¿acceptaran la voluntat democràtica dels escocesos, si el 18 de setembre surt guanyadora la independència, i exigiran a l’autoritat monetària britànica de tenir membres de l’Escòcia lliure?, va demanar Salmond.

Darling, com a cap de la campanya Better Together (‘Millor Junts’), no digué que sí; com a demòcrata escocès, tampoc no va poder dir que no. Més del 70% dels indecisos que miraven el debat, d’acord amb l’enquesta ICM per al diari *The Guardian*, van concloure

La dreta un cartell favorable al sí a la independència en un carrer de la capital escocesa.

que l'independentista Salmond havia arrasat en el joc.

“Aquesta és una situació bastant extraordinària en el context europeu i més enllà”, diu Charlie Jeffery, professor de ciències polítiques i socials a la Universitat d'Edimburg. “No és habitual que una part d'un estat vulga sortir-ne, però és més rar encara que un govern central garanteixi el vot en un referèndum.”

Jeffery, amb els professors Nicola Owen i Alan Convery, va engagar, l'endemà del debat, un curs gratuït interactiu dedicat al procés escocès d'independència, Understanding the Referendum, tres setmanes abans dels comicis definitius. El curs acabarà una setmana després d'haver-se obtingut els resultats.

L'endemà del debat: petroli. “Que es faça fotre el debat. No és més que una manera de prendre la campanya a la gent de les mans i tornar-la a les dels polítics”, piulava l'escriptor escocès

Irvine Welsh durant la vesprada del dilluns 25 d'agost per Twitter.

Però l'Edimburg del matí del dimarts 26 es va despertar tard i molt fatigat pel procés. Fins al migdia el so dels sacs de gemecs no va començar a tallar l'aire al llarg de Queen street, damunt la Scottish National Gallery i el National Museum of Scotland, i a la Royal Mile davant el castell: la ruta turística per excel·lència. I el debat o la qüestió mateixa de la independència eren absents de les converses quotidianes.

“Crec que durant els darrers sis o vuit mesos hi ha hagut una mena d'esgotament social sobre el procés”, deia l'advocat William Stewart, un dels escassos vianants que travessaven Saint Andrew Square abans de les nou del matí. Stewart votarà no, encara que dubta que això represente una posició majoritària a la capital. “Qualsevol victòria serà per un marge estret. Aquesta és la meua impressió. La idea de la independència és atractiva, però no confie en el Govern

actual”, insistia. “He estat recentment a Barcelona, i allà hi ha manifestacions increïbles, banderes als carrers... Potser el caràcter escocès és més apàtic. O més cautelós”, deia somrient.

Anne, una estudiant de 21 anys, semblava més eufòrica, tot i no tenir gaire clares les raons pel seu vot afirmatiu. “És una oportunitat única, és tan interessant!”, afirmava. “Com a Catalunya, volem ser un país més i sortir al mapa del món.” Al centre d'Edimburg, només hi havia dos cartells visibles amb un enorme Yes blau de tipografia pesant col·locats estratègicament en el camí cap al castell i en el que duu a l'estació d'autobusos. A les parades del tramvia en direcció a la zona comercial de Princes Mall hi havia alguns adhesius amb la frase #SayNo (#DiguesNo) en blanc i negre.

El 63% dels escocesos en un sondeig del 3 d'agost es queixava que trobaven “molt difícil” l'accés a informació imparcial sobre les conseqüències reals de la independència. Potser aquestes dades irrefutables, simplement, no existeixen pel que fa a algunes qüestions, com la referida al potencial de la indústria del petroli a Escòcia, que la setmana del debat va ocupar titulars de la premsa d'Edimburg i de Londres.

Mentre el geòleg John Howell, de la Universitat d'Aberdeen, assegura que la regió oest de Shetlands té les característiques necessàries perquè s'hi facen descobriments de primer ordre de recursos de petroli i gas, Ian Wood, del Wood Group –actiu en l'explotació de jaciments del mar del Nord–, diu que les reserves que resten són menors, menys de 24.000 milions de barrils, aproximadament. Tots dos fonamenten la seua opinió en investigacions exhaustives i entrevistes a més de 80 grans empreses del sector.

D'acord amb els càlculs més recents del Departament britànic d'Energia i Canvi Climàtic, l'extracció de recursos ocupa 440.000 persones, i els ingressos fiscals sobrepassen els 11.000 milions de lliures. Segons l'organització patronal Oil & Gas UK, les baixes estimacions tan sols són de les plataformes continentals, que constitueixen el gros de la producció, avui dia. D'acord amb Danny Alexander, secretari del Tresor britànic, en 2016 la ciutadania d'una

VICTÒRIA JIMÉNEZ

VICTÒRIA JIMÉNEZ

Crides a votar en el referèndum d'independència del 18 de setembre (a dalt i a baix) i una imatge d'Edimburg en què contrasten la tradició, la modernitat i la immigració.

Escòcia independent veuria saltar el dèficit per càpita en 700 lliures sobre la mitjana de la resta del Regne Unit, a causa de l'enfonsament de la recaptació d'impostos de la indústria petrolera.

No sols és l'economia, estúpids.

Maggie Kelly, experta en campanyes sobre polítiques estructurals, diu que s'equivoquen els qui empenyen el debat sobre la independència cap a l'escenari de l'economia i les finances amb la idea d'obtenir l'avantatge de la incertesa per reforçar el missatge unionista. "De fet, com més s'ha insistit en la qüestió econòmica, més feble ha aparegut l'argument de qui la usa. La història i el sentiment de la identitat pesen molt en la gent quan ha de pren-

VICTÒRIA JIMÉNEZ

dre la decisió de fer costat a una opció o a l'altra", explica.

En comptes de mirar el debat Daring-Salmond per televisió, Kelly va anar a North Ayrshire, a la regió de Largs, per assistir a un debat local organitzat per una associació de dones d'aquesta vila. Kelly diu que un dels arguments que van convèncer algunes indecises va ser el d'aturar la inversió en l'armament nuclear, el programa anomenat Trident (quatre submarins de 150 metres de llargària amb vuit míssils de cinc caps nuclears cadascun amb una potència nou vegades superior a la bomba d'Hiroshima). En 2020 l'estalvi per al Govern escocès arribaria a 25.000 milions de lliures, però la causa que va fer capgirar l'opinió d'una part de l'audiència va ser la del pacifisme com a valor de la nova nació independent.

Malgrat el valor determinant de la història, els ciutadans d'Edimburg que saben que l'11 de setembre de 1297 les tropes de William Wallace van vèncer en la batalla d'Sterling Bridge en l'anomenada Primera Guerra d'Independència d'Escòcia són menys nombrosos que no els que esperen amb ansietat la inauguració de la primera botiga d'Apple, a Princes Street. Apple ha anunciat una inversió de quasi un milió de lliures, qualsevol que siga la majoria en el referèndum del 18 de setembre.

Algunes multinacionals dissenteixen, però. La setmana del debat, HSBC, BHP Billinton, BG Group i Scottish & Southern Energy, entre 120 més, van aixecar la veu d'alerta contra la independència i la fragmentació del mercat britànic. En suport del Yes han signat públicament 2.500 petites i mitjanes empreses, associades sota el lema Business for Scotland.

El procés arribarà aviat al seu moment definitori, el de la votació. L'Ajuntament la ciutat ha indicat que des de la setmana anterior a la del debat ja hi ha prop de 1.300 agents en cursos d'especialització d'esdeveniments electorals perquè el referèndum transcórrega de la manera més eficaç. Fins al darrer minut, les campanyes pel Yes i de Better Together continuaran a la cacera dels dubitatius i indiferents; tenen molta feina per fer.

Victòria Jiménez